

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра дизайну

Код РПНД О7405

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор науково-педагогічної
роботи

Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ЖИВОПИС

PAINTING

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
тип дисципліни	<u>обов'язкова</u>
мова викладання	<u>українська</u>

Миколаїв 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «ЖИВОПИС» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн» освітня програма «Дизайн середовища».

«20» 08 2021 року 29 с.

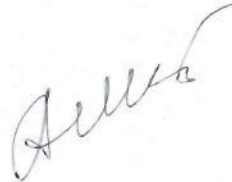
Розробник: Матійко О.В., Заслужений діяч мистецтв України, доцент

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЖИВОПИС» розглянуто на засіданні кафедри дизайну

Протокол № 1 від «26» 08 2021 р.

Завідувач кафедри

Олександр МАТІЙКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЖИВОПИС» розглянуто Навчально-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 1 від «26» 08 2021 р.

Голова

Олег БОБІНА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЖИВОПИС» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робочу програму навчальної дисципліни «ЖИВОПИС» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 7 від «26» 08 2021 р.

Голова НМР НУК

Євген ТРУШЛЯКОВ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	7
4. Очікувані результати навчання	7
5. Програма навчальної дисципліни.....	7
6.Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування.....	19
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	20
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	25
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	27
10. Рекомендовані джерела інформації.....	28

ВСТУП

Анотація

«Живопис» є однією з базових дисциплін в процесі підготовки бакалавра-дизайнера. Головними завданнями стають фундаментальне вивчення взаємозв'язку кольору і форми, а також зображення об'єктів в архітектурному середовищі (інтер'єр) засобами живопису. Особлива увага приділяється колірно-конструктивній побудові та тональній обробці форми, колористичній її виразності, пошуку композиції.

Новими завданнями у програмі курсу є просторові та комплексні постановки натюрмортів, натурні постановки та завдання з інтер'єру. Важливою складовою є поглиблене опрацювання взаємозв'язку предметів натюрмарту і навколишнього середовища, виявлення глибини простору, перспективно – просторових зв'язків, освітлення, пропорцій і співвідношень предметів натюрмарту в масштабі інтер'єру. Передбачається рішення об'ємно-просторових задач в повноцінному мальовничому втіленні.

Поряд з тривалими, багатосеансними постановками студентам необхідно оволодіти прийомами швидкого і впевненого живописного зображення. Для цієї мети в програмі передбачені короткострокові етюди.

Самостійна робота студента враховує вивчення термінології та теорії живопису. Всі самостійні завдання розраховані на збір матеріалу за темами лабораторних занять у вигляді начерків, замальовок малої архітектури, суден, яхт, мальовничих етюдів предметів, людей, інтер'єрів та попередню розробку ескізів.

Оволодіння студентами базових положень та практичних навичок з живопису дозволяє ефективно застосовувати принципи образотворчого мистецтва в процесах проектування комплексних об'єктів дизайну, ретранслювати на них характеристики епох, стилів, а також стимулює у студентів-дизайнерів розвиток просторового мислення.

Ключові слова: робоча програма, дизайн інтер'єру, вища школа, живопис, образотворча діяльність, колір, об'ємно-просторові завдання.

Abstract

"Painting" is one of the basic disciplines in the process of preparing a bachelor of design. The main tasks are the fundamental study of the relationship between color and shape, as well as the image of objects in the architectural environment (interior) by means of painting. Particular attention is paid to the color-constructive construction and tonal processing of the form, its coloristic expressiveness, and the search for composition.

New tasks in the course program are spatial and complex productions of still lifes, full-scale productions and interior tasks. An important component is an in-depth study of the relationship between still life objects and the environment, the identification of the depth of space, perspective - spatial relationships, lighting, proportions and ratios of still life objects on the scale of the interior. It provides for the solution of three-dimensional problems in a full-fledged pictorial embodiment.

Along with long, multi-session productions, students need to master the techniques of fast and confident pictorial depiction. For this purpose, the program provides short-term studies.

The student's independent work takes into account the study of terminology and theory of painting. All independent tasks are designed to collect material on the topics of laboratory classes in the form of sketches, sketches of small architecture, ships, yachts, picturesque sketches of objects, people, interiors and preliminary development of sketches.

Students' mastery of the basic provisions and practical skills in painting allows them to effectively apply the principles of fine art in the design processes of complex design objects, relay the characteristics of epochs and styles on them, and also stimulates the development of spatial thinking among design students.

Keywords: work program, interior design, high school, painting, visual activity, color, spatial tasks.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 24	Галузі знань: 02 Культура і мистецтво	обов'язкова	
Модулів – 8		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 8		1-4-й	1-4-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Спеціальностей: «Дизайн середовища»	Семестр	
Загальна кількість годин – 720		1,2,3,4,5,6,7, 8-й	1,2,3,4,5,6,7,8-й
		Лекцій	
		-	-
		Лабораторні роботи	
		345	110
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8; самостійної роботи студента – 3,1.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		375	610
		Вид контролю: залік, екзамен	
		Форма контролю: комбінована	

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Головна мета дисципліни «Живопис» - навчитися цілісно бачити натуру та використовуючи засоби, правила та прийоми академічного живопису, грамотно та професійно зображати її.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Живопис» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

ФК 8.3датність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

ФК 9.3датність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов вивчення дисципліни «Живопис» немає.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН 18.Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

ПРН 20. Виконувати пошукові ескізи, володіти прийомами живописно-образного відтворення, макетування та моделювання при розробці етапів дизайн-проєкту.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Натюрморт. Колорит та кольоровий контраст.

Тема 1. Натюрморт в техніці «гризайль». Темні предмети на світлому тлі.

Аналіз внутрішньої конструкції предметів. Предмети в натюрморті з матовою поверхнею, що розрізняються один від одного по тону і чіткі по силуету на світлому тлі. Композиція натюрморту будується на тональних силуетах. Закріплення знань про роль тональності в живопису і про особливості передачі освітлення різних поверхонь.

Література: [1] стор. 133-137, [4] стор. 24-32, 118-119, [5] стор. 181-182, 193-195, 379-382, [8] стор. 154-157.

Тема 2. Натюрморт з предметів однієї кольорової гами з драпіровками (зелені, сині, червоні).

Принципи конструктивної побудови композиції. Моделювання форми колористичними засобами. Розвиток здатності сприйняття кольору і його відтінків. Знаходження відмінності одного кольору від іншого в ряду однієї групи кольорів – теплою і холодною.

Література: [2] стор. 269-274, 300-304, 326-339, [6] стор. 48-52, 76-79, [3] стор. 276-279, 315-320, 385-387, 412-415.

Тема 3. Натюрморт з кількох кольорових побутових предметів на тлі контрастних драпіровок.

Аналіз конструктивної побудови форми. Методика роботи від загального до приватного. Засобами живопису необхідно гармонізувати контрастні драпіровки і предмети по своїй природі кольору і згрупувати їх так, щоб вони становили собою цілісну композицію. Робота над колірною композицією на основі форескізів.

Література: [1] стор. 58-62, 70-73, 106-107, [3] стор. 24-52, [7] стор. 110-115, 136-142, 448-449, 528-530, 633-645.

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Натюрморт та інтер'єр. Освітлення, рефлекс, перспектива.

Тема 4. Натюрморт з білих предметів (білі чайник, чашки, квіти, драпіровка).

Побудова просторових форм і їх цілісне колористичне сприйняття. Розвиток здатності сприйняття кольору і його відтінків. Знаходження тональної відмінності одного кольору. Знаходження колірних характеристик світлих предметів через рефлекси, а також через визначення колірного зображення.

Література: [1] стор. 54-58, 76-83, 116-122, [2] стор. 46-48, 51-52, [3] стор. 181, [6] стор. 67-69, 82-87, 99-102, [8] стор. 202, [12] стор. 88-89, 220-232.

Тема 5. Фрагмент інтер'єру (мольберт, папки з малюнками, драпіровки).

Зображення натюрморту, що складається з великих предметів, різноманітних за формою і матеріалу, кольору і фактурі. Цілісність композиції при багатоплановості постановки. Колористична передача простору і обсягу в натюрморті.

Література: [2] стор. 34-38, 72-76, 117-120, [3] стор. 35-37, [7] стор. 181, [9] стор. 112-114, 148-153, 220-222, [11] стор. 6-15, [12] стор. 112-114, 148-153.

Тема 6. Тематичний складний натюрморт из 4-5 предметів на українську тему при контражурному освітленні.

Види і способи стилізації форм на основі натюрморту. Побудова декоративної композиція з українськими мотивами. Виявлення головного і другорядного в композиції натюрморту. Вивчення прийомів зображення візерункових драпіровок і орнаментів на предметах.

Література: [1] стор. 69-74, 100-104, 126-139, [3] стор. 24-52, [5] стор. 118-122, 134-137, 267-269, 316-318.

Модуль 3.

Змістовий модуль 3. Світлотінь, об'єм, трансформація кольору.

Тема 7. Гіпсова голова (Сократ, Сенека, Вольтер) на тлі гармонійного кольору.

Вивчення взаємодії теплих, холодних і яскравісних відносин. Розвиток гостроти колірної сприйняття. Етюдне "широке" виконання. Детальне опрацювання форми гіпсової голови засобами живопису. Для постановок вибираються голови з чіткими, ясними рисами обличчя.

Література: [1] стор. 49-53, 67-69, 78-79, [2] стор. 28-33, [9] стор. 89-92, 45-53, 120-124, [10] стор. 359-383.

Тема 8. Натюрморт із гіпсовим орнаментом на тлі контрастних драпіровок та з предметами побуту.

Виразне композиційне рішення натюрморту. Закріплення навички послідовного ведення роботи на прикладі складного натюрморту. Цілісність

колористичного зображення і виділення композиційного центру. Компонування тональних силуетів.

Література: [4] стор. 69-74, 100-104, 126-139, [6] стор. 24-52, [6] стор. 181, [7] стор. 69-74, 220-234, 426-439, [8] стор. 24-52, 108-112, [12] стор. 172-178.

Тема 9. Натюрморт із гіпсовою головою або маскою (Аполлон, Цезар) на світлих драпіровках.

Анатомічний аналіз форми голови. Основні опорні точки, пропорції. Компонування зображення у форматі. Конструктивна побудова, передача обсягу голови колористичними засобами світлотіні. Мальовниче зображення складок (збірок), а також фактури тканини.

Література: [1] стор. 50-57, 124-125, 137, 146-149, [6] стор. 39-40, [4] стор. 193-197, 278-280, 317-323.

Модуль 4.

Змістовий модуль 4. Декоративний і станковий живопис. Різні способи і методи.

Тема 10. Інтер'єр кімнати в теплій та холодній кольоровій гамі.

Передача закономірностей повітряної перспективи в інтер'єрі. Вивчення особливостей постановки методом роботи з натури: начерки, пошук композиційного рішення і стилю за авторською задумом. Натюрморт складається з конкретних предметів, розташованих в поле зору. Стилзація і формоутворення визначаються мірою організації простору. Робота ведеться в обмеженому колірному і тональному діапазоні. Натюрморт вирішується більш цілісно, без детального опрацювання дрібних частин.

Література: [1] стор. 98-99, 110-114, 129-139, [2] стор. 20-22, 39-42, [3] стор. 192, [5] стор. 78-79, 94-96, [6] стор. 111-120, 139-142, [7] стор. 193, 78-79, 94-96, 258-267, 345-356.

Тема 11. Фрагмент інтер'єра з площинами планшетів, драпірованих рам зі складками у складних ракурсах.

Композиція у форматі, з урахуванням передачі закономірностей повітряної перспективи в інтер'єрі. Цілісність композиції при багатоплановості постановки. Особливості колористичної передачі простору і обсягу в складному ракурсі.

Література: [2] стор. 169-175, [7] стор. 112-114, 167-173, [9] стор. 37-42, 79-84, 179-182, [12] стор. 172-178.

Тема 12. Гіпсова фігура людини або екорше з драпіровками контрастного кольору.

Пропорції і опорні точки гіпсової фігури людини. Інтерпретація натурної постановки. Трансформація тривимірного реального світу у двомірні площинні композиції. Стилзація форми, складок драпірування.

Література: [1] стор. 96-99, 132-138, 148-151, [2] стор. 332-334, 372-375, [3] стор. 227-234, 265-267, 278-288, [8] стор. 24-52, 108-112.

Модуль 5.

Змістовий модуль 5. Живопис інтер'єру та фігури людини.

Тема 13. Складний натюрморт в інтер'єрі на українську тему.

Компонування зображення у форматі. Види і способи стилізації форм на основі натюрморту в інтер'єрі. Виявлення головного і другорядного в композиції натюрморту з українськими мотивами. Вивчення прийомів зображення національних візерунків на драпіровках і орнаментів на предметах.

Література: [1] стор. 135-138, [2] стор. 227-232, 276-279, 312-320, [6] стор. 167-168, 172-174, [11] стор. 6-15.

Тема 14. Гіпсова фігура (Венера, Гудон) в інтер'єрі на тлі кольорових драпіровок.

Вивчення закономірностей побудови об'ємної форми кольором. Оволодіння навичками передачі об'єму з урахуванням колірних тонових і просторових умов, в яких знаходиться гіпсова фігура. Пророблення деталей інтер'єру з урахуванням форми гіпсової фігури. Передача матеріальності. Створення гармонійного цілісного живописного зображення.

Література: [2] стор. 278-279, 312-322, [6] стор. 125-128, 134-140, [9] стор. 167-169, 178-180, [12] стор. 100-102, 128-129, 142-146.

Тема 15. Оголений торс (жіночий або чоловічий) на тлі темних кольорових драпіровок.

Вивчення конструкції і пластики торсу натурника. Ліплення форми кольором без втрати великих колірних відносин. Колір розглядається як предметний, так і обумовлений впливом навколишнього середовища (драпіровок).

Література: [1] стор. 65-68, 192-200, [2] стор. 234-350, 338-340, [5] стор. 123-130, 315-317, [9] стор. 112-119, 176-178, 181-183.

Модуль 6.

Змістовий модуль 6. Фігура людини у живопису.

Тема 16. Одягнена фігура натурника з музичним інструментом на тлі драпіровок.

Живописне зображення складної багатопланової постановки. Передача характеру моделі, цілісності силуету фігури, взаємовпливи теплих і холодних кольорів. Ускладнення тонального і колористичного завдання. Опрацювання малюнка в колірному рішенні. Вміння аналізувати, вибирати головне і підпорядковувати другорядне.

Література: [1] стор. 140-142, 236-239, [2] стор. 312-317, 348-351, [4] стор. 193-195, 387-390, 437-440, [6] стор. 112-117, 129-132, [10] стор. 359-383.

Тема 17. Гіпсова фігура Венери з архітектурними елементами на тлі контрастних драпіровок.

Передача характеру гіпсової фігури Венери, цілісності силуету, ліплення форми архітектурних елементів кольором, взаємовпливи теплих і холодних кольорів. Мальовниче зображення складок (збірок) на контрастних драпіровках, а також фактури тканини.

Література: [1] стор. 126-129, [2] стор. 257-262, 313-318, [3] стор. 220-227, [5] стор. 232, [7] стор. 114-117, 389-395, 418-427, 689-675.

Тема 18. Інтер'єр із гіпсовою головою, побутовими предметами із драпіровкою.

Побудова складної композиції. Виявлення головного і другорядного в роботі. Вивчення прийомів колористичного зображення драпіровок і побутових

предметів в інтер'єрі. Детальне опрацювання форми гіпсової голови засобами живопису.

Література: [7] стор. 78-79, 96-101, 446-458, 578-592, [9] стор. 112-120, 187-190, [12] стор. 134-136, 145-149.

Модуль 7.

Змістовий модуль 7. Інтер'єр та фігура людини засобами живопису.

Тема 19. Фігура людини одягнена в яскравий одяг.

Виявлення характеру моделі з урахуванням анатомічних особливостей. Гармонійне кольорове рішення. Ритмічний взаємозв'язок колірних плям і постановки. Передача особливостей освітлення. Застосування декоративних особливостей живописних характеристик для створення портрета. Прийом стилізації в складній мальовничій постановці з портретом.

Література: [1] стор. 129-133, [6] стор. 169-172, [4] стор. 193-197, 234-239, 315-319, [12] стор. 97-102, 267-279, 289-294.

Тема 20. Оголена фігура натурника з драпіровкою.

Пластичні особливості моделі, вивчення конструкції оголеної фігури натурника. Ліплення форми кольором без втрати великих колірних відносин. Колір розглядається як предметний, так і обумовлений впливом навколишнього середовища (драпіровок).

Література: [1] стор. 75-79, 144-147, 225-229, [5] стор. 120-128, [6] стор. 98-102, 145-149, [8] стор. 136-138, 189-193.

Тема 21. Етюди малої архітектури, суден, яхт при сонячному освітленні.

Аналіз конструктивних взаємозв'язків об'єкта і навколишнього середовища, Пропорційні, тональні, колористичні відносини частин і цілого. Методика ведення швидкої роботи із замальовками. Начерки яхт і катерів на передачу пропорцій, руху, характеру зображуваного об'єкта; розвиток технічних навичок і прийомів роботи з швидким рисунком. Пошук виразних засобів для розкриття художнього образу.

Література: [1] стор. 127-131, 147-153, [3] стор. 50-53, 72-74, [4] стор. 193-197, 371-382, [5] стор. 212-214, 276-279, [6] стор. 145-147, 174-176, [9] стор. 116-119.

Модуль 8.

Змістовий модуль 8. Фігура натурника. Інтер'єр.

Тема 22. Етюд фігури на нейтральному тлі.

Вивчення конструкції і пластики фігури людини. Ліплення форми кольором без втрати великих колірних відносин. Аналіз конструктивних взаємозв'язків елементів композиції: фігури натурника і навколишнього середовища, пропорційні відносини частин і цілого. Мальовниче зображення складок (збірок), а також фактури тканини. Закріплення знань про основи образотворчої грамоти.

Література: [2] стор. 159-163, 178-191, 246-252, 317-319, [6] стор. 169-172, [4] стор. 193-197, 317-328, [12] стор. 97-102.

Тема 23. Натюрморт в, з глибоким простором біля вікна.

Системи освітлення "контражур". Аналіз різниці в денному (природному) і електричним освітленням в приміщенні. Застосування знання про повітряну перспективу в складній просторовій композиції.

Література: [2] стор. 75-79, 144-147, 225-229, [5] стор. 120-128, 208-223, [6] стор. 98-102, [9] стор. 136-138, 189-193.

Тема 24. Оголена фігура натурника на світлому фоні в інтер'єрі з предметами побуту.

Виявлення характеру моделі з урахуванням анатомічних особливостей. Побудова фігури в просторі інтер'єру. Зв'язок фігури, предметів між собою і простором в тональному середовищі.

Література: [2] стор. 127-131, 147-153, 302-315, [3] стор. 50-53, 72-74, 169-175, 210-232, [4] стор. 193-197, 256-259, 342-353, [5] стор. 212-214, [6] стор. 145-147, 174-176, [9] стор. 93-99.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	усьог о	У тому числі			усьог го	У тому числі		
		л.	Лаб.р	с.р		Л.	Лаб.р	С.р
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Натюрморт. Колорит та кольоровий контраст.								
Тема 1. Натюрморт в техніці «гризайль». Темні предмети на світлому тлі.	45	-	20	25	44	-	4	40
Тема 2. Натюрморт з предметів однієї кольорової гами з драпіровками (зелені, сині, червоні).	45	-	20	25	44	-	4	40
Тема 3. Натюрморт з кількох кольорових побутових предметів на тлі контрастних драпіровок.	45	-	20	25	47	-	4	43
Разом за змістовим модулем 1	135	-	60	75	135	-	12	123
Модуль 2.								
Змістовий модуль 2. Натюрморт та інтер'єр. Освітлення, рефлекс, перспектива.								
Тема 4. Натюрморт з білих предметів (білі чайник, чашки, квіти, драпіровка).	32		12	20	33		3	30
Тема 5. Фрагмент інтер'єру (мольберт, папки з малюнками, драпіровки).	40		15	25	38		3	35
Тема 6. Тематичний складний натюрморт из 4-5 предметів на українську тему при контражурному освітленні.	48		18	30	49		4	45
Разом за змістовим модулем 2	120	-	45	75	120	-	10	110
Модуль 3								
Змістовий модуль 3. Світлотінь, об'єм, трансформація кольору.								
Тема 7. Гіпсова голова (Сократ, Сенека, Вольтер) на тлі гармонійного кольору.	18		10	8	12		2	10

Тема 8. Натюрморт із гіпсовим орнаментом на тлі контрастних драпіровок та з предметами побуту.	15		5	10	15		2	13
Тема 9. Натюрморт із гіпсовою головою або маскою (Аполлон, Цезар) на світлих драпіровках.	27		15	12	18		2	16
Разом за змістовим модулем 3	45	-	30	15	45	-	6	39
Модуль 4								
Змістовий модуль 4. Декоративний і станковий живопис. Різні способи і методи.								
Тема 10. Інтер'єр кімнати в теплій та холодній кольоровій гамі.	32		17	15	29		4	25
Тема 11. Фрагмент інтер'єра з площинами планшетів, драпірованих рам зі складками у складних ракурсах.	33		18	15	36		5	31
Тема 12. Гіпсова фігура людини або екорше з драпіровками контрастного кольору.	40		25	15	40		5	35
Разом за змістовим модулем 4	105	-	60	45	105	-	14	91
Модуль 5								
Змістовий модуль 5. Живопис інтер'єру та фігури людини.								
Тема 13. Складний натюрморт в інтер'єрі на українську тему.	55		20	35	29		8	21
Тема 14. Гіпсова фігура (Венера, Гудон) в інтер'єрі на тлі кольорових драпіровок.	65		15	50	27		6	21
Тема 15. Оголений торс (жіночий або чоловічий) на тлі темних кольорових драпіровок.	60		25	35	34		8	26
Разом за змістовим модулем 5	90	-	60	30	90	-	22	68
Модуль 6.								
Змістовий модуль 6. Фігура людини у живопису.								
Тема 16. Одягнена фігура натурника з музичним інструментом на тлі драпіровок.	25		10	15	26		6	20
Тема 17. Гіпсова фігура Венери з архітектурними елементами на тлі контрастних драпіровок.	22		10	12	23		5	18
Тема 18. Інтер'єр із гіпсовою головою, побутовими предметами із драпіровкою.	28		10	18	26		7	19

Разом за змістовим модулем 6	75	-	30	45	75	-	18	57
Модуль 7								
Змістовий модуль 7. Інтер'єр та фігура людини засобами живопису.								
Тема 19. Фігура людини одягнена в яскравий одяг.	28		10	18	28		4	24
Тема 20. Оголена фігура натурника з драпіровкою.	27		10	17	26		4	22
Тема 21. Етюди малої архітектури, суден, яхт при сонячному освітленні.	35		10	25	36		6	30
Разом за змістовим модулем 7	90	-	30	60	90	-	14	76
Модуль 8								
Змістовий модуль 8. Фігура натурника. Інтер'єр.								
Тема 22. Етюд фігури на нейтральному тлі.	18		8	10	22		4	18
Тема 23. Натюрморт в інтер'єрі, з глибоким простором біля вікна.	18		10	8	17		5	12
Тема 24. Оголена фігура натурника на світлому фоні в інтер'єрі з предметами побуту.	24		12	12	21		5	16
Разом за змістовим модулем 8	60	-	30	30	60	-	14	46
Разом за курсом	720	-	345	375	720	-	110	610

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна	Заочна
1	Натюрморт в техніці «гризайль». Темні предмети на світлому тлі.	20	4
2	Натюрморт з предметів однієї кольорової гами з драпіровками (зелені, сині, червоні).	20	4
3	Натюрморт з кількох кольорових побутових предметів на тлі контрастних драпіровок.	20	4
4	Натюрморт з білих предметів (білі чайник, чашки, квіти, драпіровка).	12	3
5	Фрагмент інтер'єру (мольберт, папки з малюнками, драпіровки).	15	3
6	Тематичний складний натюрморт из 4-5 предметів на українську тему при контражурному освітленні.	18	4
7	Гіпсова голова (Сократ, Сенека, Вольтер) на тлі гармонійного кольору.	10	2

8	Натюрморт із гіпсовим орнаментом на тлі контрастних драпіровок та з предметами побуту.	5	2
9	Натюрморт із гіпсовою головою або маскою (Аполлон, Цезар) на світлих драпіровках.	15	2
10	Інтер'єр кімнати в теплій та холодній кольоровій гамі.	17	4
11	Фрагмент інтер'єра з площинами планшетів, драпірованих рам зі складками у складних ракурсах.	18	5
12	Гіпсова фігура людини або екорше з драпіровками контрастного кольору.	25	5
13	Складний натюрморт в інтер'єрі на українську тему.	20	8
14	Гіпсова фігура (Венера, Гудон) в інтер'єрі на тлі кольорових драпіровок.	15	6
15	Оголений торс (жіночий або чоловічий) на тлі темних кольорових драпіровок.	25	8
16	Одягнена фігура натурника з музичним інструментом на тлі драпіровок.	10	6
17	Гіпсова фігура Венери з архітектурними елементами на тлі контрастних драпіровок.	10	5
18	Інтер'єр із гіпсовою головою, побутовими предметами із драпіровкою.	10	7
19	Фігура людини одягнена в яскравий одяг.	10	4
20	Оголена фігура натурника з драпіровкою.	10	4
21	Етюди малої архітектури, суден, яхт при сонячному освітленні.	10	6
22	Етюд фігури на нейтральному тлі.	8	4
23	Натюрморт в інтер'єрі, з глибоким простором біля вікна.	10	5
24	Оголена фігура натурника на світлому фоні в інтер'єрі з предметами побуту.	12	5
	Всього	345	110

Самостійна робота

Самостійна робота включає освоєння теоретичного матеріалу, підготовку до лабораторних занять, виконання самостійних завдань, вивчення літературних джерел, а також, збір матеріалу по лабораторних тем у вигляді начерків, замальовок, мальовничих етюдів предметів, людей, інтер'єрів та попередню розробку ескізів.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лабораторних робіт – 2-3 год/1 робота;
- виконання лабораторних завдань протягом семестру;

- підготовка до заліку - (15-30) год. на 1 захід;
- підготовка до екзамену – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лабораторних робіт	72	72
2	Самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом	63	298
3	Підготовка до заліку	30	30
3	Підготовка до екзамену	210	210
	Разом	375	610

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

- для всіх видів занять: робота з літературою, пояснення, дискусія, демонстрування;
- для лабораторних занять: спостереження;
- методи контролю і самоконтролю: лабораторний контроль;
- альтернативні методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод, дослідницький.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- виконання лабораторних завдань;
- залік;

– екзамен (перегляд).

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність; виконання лабораторних завдань та графічних робіт).

Питома вага заключного іспиту в загальній системі оцінок – 40 балів. Право здавати заключний іспит дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного іспиту набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту (за його наявності).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Лабораторна робота	Критерії оцінювання
18-20	Робота виконана у встановлений термін в повному обсязі без помилок, з дотриманням необхідної послідовності дій. У процесі роботи над завданням студент показав знання основних прийомів образотворчих засобів живопису: пошук структурно-пластичного, колірного, сюжетно тематичного рішення, визначення головного і другорядного; ліплення форми предметів тоном і кольором. Застосовував навички живописного зображення складної багатопланової поставки. Показав оволодіння навичками планової

	побудови композиції. Застосовував знання вивчених технік в роботі над складним завданням з мальовничого зображення громадського інтер'єру, що включає зображення поверхні підлоги, стін, стелі, віконних і дверних прорізів, колон, сходів, предметів інтер'єру, меблів. Оволодів навичками передачі різниці матеріалів. При передачі основних обсягів голови, фігури натурника(з урахуванням анатомічних особливостей) виявив характерні риси в портреті, використовуючи гармонійне колірне рішення і вірні тональні відносини. В цілому, в роботі відображена правильна компоновка зображення в аркуші, послідовно, грамотно і акуратно ведена побудова рисунку. Протягом всієї роботи над завданням студент проявив вміле використання виразних особливостей застосовуваного живописного матеріалу. У роботі над лабораторним завданням показав достатній рівень володіння лінією, кольором, тоном. Студент показав вміння самостійно виправляти помилки і недоліки в роботі. Продемонстрував вміння узагальнювати рисунок і приводити його живописними засобами до цілісності. В цілому студент опанував прийомами швидкого і впевненого живописного зображення. У процесі всього періоду роботи над завданням виявляв творчий підхід.
13-17	Робота виконана у встановлений термін в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності дій, але допущені деякі помилки. Студент може їх виправити самостійно або з невеликою допомогою викладача. В цілому, основні завдання виконані, теоретичний зміст курсу освоєно, необхідні практичні навички роботи в рамках навчальних завдань в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, але присутні недоліки у роботі: - неточності в компонованні; - невеликі відхилення у конструктивній побудові; - незначні порушення в послідовності роботи тоном, кольором, як наслідок, незначні помилки в передачі тональних відносин.
9-12	Робота виконана з частковим порушенням встановлених термінів. Завдання оформлене не повністю, але не менше 50% обсягу, що дозволяє отримати правильні результати і висновки; в ході проведення роботи були допущені помилки: - деяка дробність і недбалість у композиції; - помилки у тональній передачі та непослідовність зображення об'єму форми предмета кольором. Студент потребує постійних підказок щодо процесу роботи. Після пояснення самостійно виконує роботу.
1-8	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Процес виконання лабораторної роботи йде в частковому супроводі викладача. Робота містить помилки і має недосконалий, «неправильний» вигляд композиції через помилки у процесі створення певних характеристик об'єкту: - грубі помилки в компонованні; - непослідовність процесу та невміння самостійно вести роботу; - одноманітне використання живописних прийомів для вирішення композиційних та колористичних завдань; - незакінченість, неакуратність, недбалість в роботі.
0	Робота не виконувалася

Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 60 балів (3x20балів)

Залік	Критерії оцінювання
35-40	Залікова робота виконана у встановлений термін в повному обсязі без помилок, з дотриманням необхідної послідовності дій. У процесі роботи над завданням студент показав знання основних прийомів образотворчих засобів живопису: -пошук структурно-пластичного, колірного, сюжетно тематичного рішення; - визначення головного і другорядного; - ліплення форми предметів тоном і кольором; - передача пластичних і колірних особливостей моделі і колірна зв'язок з простором; - вміння з'єднати в єдине ціле живопис, що складається з контрастів. Застосовував навички живописного зображення складної багатопланової постановки. Показав оволодіння навичками планової побудови композиції. Застосовував знання вивчених технік в роботі над складним завданням з мальовничого зображення громадського інтер'єру, що включає зображення поверхні підлоги, стін, стелі, віконних і дверних прорізів, колон, сходів, предметів інтер'єру, меблів. Оволодів навичками передачі різниці матеріалів. При передачі основних обсягів голови, фігури натурника(з урахуванням анатомічних особливостей) виявив характерні риси в портреті, використовуючи гармонійне колірне рішення і вірні тональні відносини. В цілому, в роботі відображена правильна компоновка зображення в аркуші, послідовно, грамотно і акуратно ведена побудова рисунку. Протягом всієї роботи над заліковим завданням студент проявив вміння використання виразних особливостей застосовуваного живописного матеріалу та показав достатній рівень володіння лінією, кольором, тоном. Студент показав вміння самостійно виправляти помилки і недоліки в роботі. Продемонстрував вміння узагальнювати рисунок і приводити його живописними засобами до цілісності. В цілому студент опанував прийомами швидкого і впевненого живописного зображення. У процесі всього періоду роботи над завданням виявляв творчий підхід.
25-34	Залікова робота виконана у встановлений термін в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності дій, але допущені деякі помилки. Студент може їх виправити самостійно або з невеликою допомогою викладача. В цілому, в процесі залікової роботи, основні завдання виконані, що означає освоєння теоретичного змісту курсу, придбання необхідних практичних навичок роботи сформовані, більшість передбачених програмою навчання поточних завдань по заліковій роботі виконано,

	але присутні недоліки у роботі: - неточності в komponуванні; - невеликі відхилення у конструктивній побудові; - незначні порушення в послідовності роботи тоном, кольором, як наслідок, незначні помилки в передачі тональних відносин.
16-24	Залікова робота виконана з частковим порушенням встановлених термінів. Завдання оформлене не повністю, але не менше 50% обсягу, що дозволяє отримати правильні результати і висновки; в ході проведення роботи були допущені помилки: - деяка дробність і недбалість у композиції; - помилки у тональній передачі та непослідовність зображення об'єму форми предмета кольором. Студент потребує постійних підказок щодо процесу роботи. Після пояснення самостійно виконує роботу.
1-15	Завдання виконано менш ніж на 50% заданого обсягу, якість необхідних практичних навичок роботи в рамках екзаменаційного завдання оцінено числом балів, близьким до мінімального. Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Процес виконання залікової роботи проходить в частковому супроводі викладача. Робота містить помилки і має недосконалий, «неправильний» вигляд композиції через помилки у процесі створення певних характеристик об'єкту: - грубі помилки в komponуванні; - непослідовність процесу та невміння самостійно вести роботу; - одноманітне використання живописних прийомів для вирішення композиційних та колористичних завдань; - незакінченість, неакуратність, недбалість в роботі.
0	Залікова робота не виконувалася
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми - 40 балів	

Іспит	Критерії оцінювання
35-40	Екзаменаційна робота виконана у встановлений термін в повному обсязі без помилок, з дотриманням необхідної послідовності дій. У процесі роботи над завданням студент показав знання основних прийомів образотворчих засобів живопису: -пошук структурно-пластичного, колірною, сюжетно тематичного рішення; - визначення головного і другорядного; - ліплення форми предметів тоном і кольором; - передача пластичних і колірних особливостей моделі і колірною зв'язок з простором; - вміння з'єднати в єдине ціле живопис, що складається з контрастів. Застосовував навички живописного зображення складної

	багатопланової поставки. Показав оволодіння навичками планової побудови композиції. Застосовував знання вивчених технік в роботі над складним завданням з мальовничого зображення громадського інтер'єру, що включає зображення поверхні підлоги, стін, стелі, віконних і дверних прорізів, колон, сходів, предметів інтер'єру, меблів. Оволодів навичками передачі різниці матеріалів. При передачі основних обсягів голови, фігури натурника(з урахуванням анатомічних особливостей) виявив характерні риси в портреті, використовуючи гармонійне колірне рішення і вірні тональні відносини. В цілому, в роботі відображена правильна компоновка зображення в аркуші, послідовно, грамотно і акуратно ведена побудова рисунку. Протягом всієї роботи над екзаменаційним завданням студент проявив вміння використання виразних особливостей застосовуваного живописного матеріалу та показав достатній рівень володіння лінією, кольором, тоном. Студент показав вміння самостійно виправляти помилки і недоліки в роботі. Продемонстрував вміння узагальнювати рисунок і приводити його живописними засобами до цілісності. В цілому студент опанував прийомами швидкого і впевненого живописного зображення. У процесі всього періоду роботи над завданням виявляв творчий підхід.
25-34	Екзаменаційна робота виконана у встановлений термін в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності дій, але допущені деякі помилки. Студент може їх виправити самостійно або з невеликою допомогою викладача. В цілому, в процесі екзаменаційної роботи, основні завдання виконані, що означає освоєння теоретичного змісту курсу, придбання необхідних практичних навичок роботи сформовані, більшість передбачених програмою навчання поточних завдань по екзаменаційній роботі виконано, але присутні недоліки у роботі: - неточності в компонуванні; - невеликі відхилення у конструктивній побудові; - незначні порушення в послідовності роботи тоном, кольором, як наслідок, незначні помилки в передачі тональних відносин.
16-24	Екзаменаційна робота виконана з частковим порушенням встановлених термінів. Екзаменаційне завдання оформлене не повністю, але не менше 50% обсягу, що дозволяє отримати правильні результати і висновки; в ході проведення роботи були допущені помилки: - деяка дробність і недбалість у композиції; - помилки у тональній передачі та непослідовність зображення об'єму форми предмета кольором. Студент потребує постійних підказок щодо процесу роботи. Після пояснення самостійно виконує роботу.
1-15	Завдання з іспиту виконано менш ніж на 50% заданого обсягу, якість необхідних практичних навичок роботи в

	рамках екзаменаційного завдання оцінено числом балів, близьким до мінімального. Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Процес виконання екзаменаційної роботи проходить в частковому супроводі викладача. Робота містить помилки і має недосконалий, «неправильний» вигляд композиції через помилки у процесі створення певних характеристик об'єкту: - грубі помилки в компонованні; - непослідовність процесу та невміння самостійно вести роботу; - одноманітне використання живописних прийомів для вирішення композиційних та колористичних завдань; - незакінченість, неакуратність, недбалість в роботі.
0	Екзаменаційна робота не виконувалася
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми - 40 балів	

Поточний модульний контроль

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання лабораторних робіт	60 (20x3)	60 (20x3)
Залік, екзамен (перегляд)	40	40
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	T1	Лабораторна робота №1	20	ЛР № 1	20
	T2	Лабораторна робота №2	20	ЛР №2	20
	T3	Лабораторна робота №3	20	ЛР №3	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

2-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ2	T4	Лабораторна робота №4	20	ЛР № 4	20
	T5	Лабораторна робота №5	20	ЛР №5	20
	T6	Лабораторна робота №6	20	ЛР №6	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий		Екзамен	40	Екзамен	40

контроль				
Сума		100		100

3-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМЗ	T7	Лабораторна робота №7	20	ЛР № 7	20
	T8	Лабораторна робота №8	20	ЛР №8	20
	T9	Лабораторна робота №9	20	ЛР №9	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий контроль		Залік	40	Залік	40
Сума			100		100

4-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ4	T10	Лабораторна робота №10	20	ЛР № 10	20
	T11	Лабораторна робота №11	20	ЛР №11	20
	T12	Лабораторна робота №12	20	ЛР №12	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

5-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ5	T13	Лабораторна робота №13	20	ЛР № 13	20
	T14	Лабораторна робота №14	20	ЛР №14	20
	T15	Лабораторна робота №15	20	ЛР №315	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

6-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість	Вид роботи	Кількість

			балів		балів
ЗМ6	T16	Лабораторна робота №16	20	ЛР №16	20
	T17	Лабораторна робота №17	20	ЛР №17	20
	T18	Лабораторна робота №18	20	ЛР №18	20
Всього балів за ЛР			60	Всього	60
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

7-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ7	T19	Лабораторна робота №19	20	ЛР № 19	20
	T20	Лабораторна робота №20	20	ЛР №20	20
	T21	Лабораторна робота №21	20	ЛР №21	20
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

8-й семестр		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ8	T22	Лабораторна робота №19	20	ЛР № 22	20
	T23	Лабораторна робота №20	20	ЛР №23	20
	T24	Лабораторна робота №21	20	ЛР №24	20
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

9. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Головні засоби навчання:

- об'єкти навколишнього середовища взяті в натуральному вигляді;
- графічні засоби (малюнки, креслення, схеми, плакати з пластичної анатомії тощо);
- твори мистецтва (картини, скульптури тощо);
- мистецькі приміщення (майстерні).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

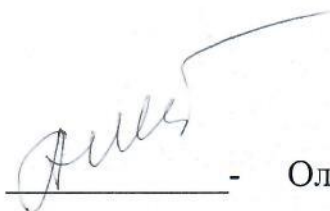
1. Гончарова О.М. Художні музеї США та Канади : навчальний посібник / Олена Миколаївна Гончарова. – К. : Вид. центр КНУКіМ, Логос, 2018. – 164 с.
2. Лі Микола., Основи навчального академічного малюнка. Україна, 480 с.
3. Gottfried BAMMES , Анатомія для художників. "Der nackte Mensch". Дрезден, 1982 г. – 475 с.
4. Кордон М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник/ Микола Кордон,. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 579 с.
5. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посібник для вузів/ Б.І.Білик, Ю.А.Горбань, Я.С.Калакура та ін.; За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. — К.: Вища школа: Знання, 1999. — 325 с.
6. Сухенко В. Академічний рисунок: Підручн. Київ: Амадей, 2016. 232 с.: 217 іл.
7. Павельчук І.А. Постімпресіонізм в українському живописі ХХ – початку ХХІ століття: історичні витоки, джерела інспірацій, специфіка розвитку. Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2020. 878 с.
8. Володимир Жердзіцький «Живопис. Техніка і технологія» Харків; ХДАДМ, 2006. 332 с.
9. Прохорова, Н.А. Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості. Арт-простір, (2), 2016 р. 202 с.
10. Горбачов Д.О., Найден О.С. Течії, види, жанри в історичному контексті. Історія української культури : в 5 т. Київ : Наукова думка, 2011. Т. 5, кн. 1 : Українська культура ХХ – початку ХХІ ст. С. 359–383.
11. Підгора В. Протистояння (Творчість Василя Забашти) : вступ. ст. Василь Забашта і відродження школи українського пейзажу-картини : альбом-каталог. Київ : Bona Mente, 1999. С. 6–15.
12. Kossowski Ł., Martini M. Wielka fala. Inspiracje sztuką Japonii w polskim malarstwie i grafice [A Great Wave. Inspiration from Japanese art in Polish painting

and graphic art]. Warszawa : Pol. Inst. Studiów nad Sztuką Świata ; Toruń : Tako, 2016. 356 s. [in Polish].

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Український живопис. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://ukrmystetstvo.blogspot.com/>
2. 10 найвідоміших картин українських художників. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://lihtaryk.com.ua/10-nayvidomishih-kartin-ukrayinskih-hudozhnikov/>
3. Становлення та здобутки українського живопису. Хелпикс. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://helpiks.org/2-97935.html>
4. П. М. Жолтовський. Український живопис XVII-XVIII ст. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://uartlib.org/istoriya-ukrayinskogo-mistetstva/p-m-zholtovskyj-ukrayinskyj-zhyvopys-xvii-xviii-st/>
5. Г. П. Паламарчук. Нескорений Прометей. Творчість Шевченка-художника 1850—1857 років. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://uartlib.org/knygy-pro-hudozhnykiv/g-p-palamarchuk-neskorenyj-prometej-tvorchist-shevchenka-hudozhnyka-1850-1857-rokiv/>
6. Живопис - Історія України - Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://pidru4niki.com/92167/istoriya/zhivopis>
7. Розвиток українського живопису у XIX ст. [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://lektsii.org/11-57520.html>

Розробник програми

- Олександр МАТІЙКО